

3. juni 4. mars 1940
 Høyesterett
 (Kunne ikke bli
 107088)

Cerman Harris Aall

Dr. jur. & phil.

Malinö

Drottningtorget 1

Telefon 113 07

ERKLÄRING.

Vårt folk har krav på ikke å bli ennå mer villedet, om hvad der er foregått og om sine interesser, enn forvirrende begivenheter og tendensiøs propaganda allerede har voldt. Jeg skylder derfor å opplyse følgende :

Efterat Vestmaktene angrep på vår nøytralitet i gjerninger og gjennom vinterens løp hadde øket, fikk jeg under et ophold i Berlin en anledning fra behørig hold om en privat samtale. Man fremholdt herunder for mig, at Tyskland hadde visshet for britiske planer om angrep på Norge, særlig på Narvik, i den hensikt å nå sydover i vårt land og benytte det som krigsbasis mot Tyskland. At England herunder påberopte seg tilførselen fra Narvik til Tyskland for fremstilling av kanoner, idet man regnet med at en slik henvisning vilde fremkalle inntrykk av tysk krigerskhet. At det var uten grunn. Også England fikk sådan tilførsel med samme mål. Desuten hadde tilførselen til Tyskland ikke mindre betydning for den tyske maskinindustri enn for kanonfabrikasjon, og en av grunnene for Englands krigserklæring mot Tyskland var nettop dets ønske om å få lammet den tyske handelskonkurrence, hvorunder maskinindustri spiller en særdeles viktig rolle. Men det var klart, at Tyskland ikke kunde ta risikoen av å bli angrepet fra norsk territorium av britiske flyvere, marine o.s.v.

På den annen side vilde man under ingen omstendigheter krenke Norges nøytralitet, vilde ikke gjøre sig skyldig i noget brudd på folkerett overfor Norge. Tvertim ønsket man sterkt et vennskapelig forhold

til det rasebeslektede norske folk, hvad man jo hadde lagt for dagen ved å oprette institusjoner for samhold med sine nordiske frendefolk - "Nordische Gesellschaft", Lübeck, "Nordische Verbindungsstelle" i Berlin, "Nordisches Institut" i Greifswald. Militært sett vilde man heller ikke ha nogen fordel som svarte til ofret ved å besette Norge. En utvidelse av krigsskueplassen vilde volde økede vanskeligheter og omkostninger og hadde Tyskland hele tiden søkt å undgå. Man ønsket kun å være sikret mot overfall av Vestmaktene fra Norge og spurte, hvorvidt det var sannsynlig at norske forberedelser for å værne Narvik og andre steder i Norge mot britisk besettelse var så fremskredne, at de ga nogen sikkerhet for å føre frem. Særlig fant man grunn til angstelse i den antityske og proengelske stemning som syntes å råde i ledende politiske kretser deroppe og derfra i folket. Man fryktet dels at den stemning kunde føre til, at Norge nøiet sig med protester, men ikke grep til effektive vårgemidler, dels at det ikke anså sig istand til yde effektiv motstand og bøiet sig for overmakten. Man henviste til tragedien i Jössefjord og Tysklands rett til å gardere sig mot gjentagelse av slikt i forstørret målestokk.

Jeg svarte hertil, at jeg halt ut innså den farlige situasjon for Tyskland som vilde opstå, hvis Vestmaktene gjennomførte en sådan plan og at det var mig så meget lettere, som en fremstående militær, tidligere krigsminister Quisling, allerede for endel år siden hadde fremholdt sannsynligheten av både, at Vestmaktene vilde gå til krig mot Tyskland, og at de da vilde søke å angripe Tyskland nettop efter en sådan plan, - fra begge dets geografiske flanker - nordvest og sydøst. Jeg minntes også lord Strabolgis tale i overhuset høsten 1937, at "de kommende krig vilde bli avgjort ved det som hendte på Nordsjøen og i nordvest-Europa". Jeg erklærte imidlertid, at jeg ikke kunde uttale mig om stillingen militært sett.

Ved en senere samtale med statsråd Quisling spurte jeg, hvorlede

vårt forsvarsberedskap, særlig i Narvikområdet, måtte bedømmes. Quisling svarte, at der var grunn til å se forhåpningsfullt på saken. Han betegnet den offiser, som hadde ledelsen i Narvikområdet, oberst Sundlo, som en fremragende militær, og uttalte at denne uten tvil vilde gjøre sin plikt til det ytterste. Noen detaljoplysninger blev ikke gitt. - Vi blev enige om å rette en inntrengende opfordring til vedkommende myndighet i Tyskland om at tyske militære ikke måtte gripe inn tiltross for risikoen av, at der fra Vestmaktenes side kunde ventes krenkelse av vår nøytralitet, heller ikke selv om de gjorde forsøk på landgang i Norge. Det måtte være berettiget å gå ut fra, at vårt folk vilde samle sig til å verges sig kraftigere mot et angrep på sitt land enn på et annet lands skib, selv om vi hadde folkerettslig plikt også da til å optræ.

X Overensstemmende med ^edåne avtale med Quisling uttalte jeg mig ved et senere besøk på vedkommende sted i Berlin. Man fremholdt imidlertid at man fant stillingen lite beroligende. Det var en kjensgjerning, at ledende norske myndigheter ga Engländerne innpass i landet i så stor målestokk, at heller ikke disse myndigheter kunde være i tvil om hensikten med deres ophold, - det måtte ha krigspolitiske mål. Norge vedblev også å stå som medlem av Genferforbundet, skjönt det nu ikke kunde ansees som annet enn en alliance hvor Vestmaktene hadde ledelsen. Norge visste jo, at disse Vestmakter hadde erklært Tyskland krigen. De påberopte nu paktens artikkel 16 som en legitimasjon for å kreve, at medlemsstatene skulde opgi sin nøytralitet til Vestmaktenes fordel.

X Imidlertid kom den britiske og franske note til Norge og Sverige. Efterat disse noter var avlevert (5. april) har jeg ikke drøftet spørsmålene med vedkommende myndigheter i Berlin. Notene selv blev ikke bekjentgjort før mandag den 8. de april, og det må ansees som særdeles merkelig, at de ledende norske politikere har funnet det forsvarlig

overfor vårt folk sålengde å fortie den utfordring og krenkelse av vår suverenitet som disse noter betød. At en fremmed makt legger minesperre i norsk territorialvann, at fremmede krigsskip holder vakt over disse ulovlige miner, - at fremmede makter planlegger å lande tropper og krigsmateriell på norsk grunn og selv erklærer, at "de forbeholder sig rett til å treffe de tiltak, som de må betrakte som nødvendige for å hindre Tyskland i å opna tilførsler og fordeler i Norge som blir til Tysklands gagn under krigsførselen og til skade for de allierte", - det er utvilsomt grove brudd på folkerett. Til disse "tiltak" hørte også besettelse av norsk landområde med tropper og krigsmateriell, således som de 3 transportskip i Bergen endog forut for minelegningen har bragt for dagen.

Den som først krenker et nøytralt lands integritet i sine krigsinteresser bryter folkeretten både overfor den nøytrale og motstanderen.

Den nøytrale som ikke avviser krenkelsen av sin nøytralitet, gir den annen part, som skal angripes ved nøytralitetskrengelsen, rett til repressalier og pålegger ham det som en ogave å vorge sin rett. Men-
neskehetens kulturutvikling fremmes ikke ved at rettsbrytere får anledning til å triumfere.

Det gjør her prinsipielt ikke nogen forskjell, om den nøytrale undlatelse av å hevde retten skyldes maktløshet eller rettsstridig vilje. Et nøytralt land er ikke et område, den ene krigførende kan benytte som basis for krigshandlinger mot den annen, medens den annen er avskåret fra å føre sitt forover, sin kamp, like virksomt av hensyn til den nøytrale.

Det er vanskelig å finne nogen brukelig undskyldning for våre offisielle myndigheters forsømmelse av å orientere vårt folk om disse grunnlover for folkerett. Situasjonen opfordrer til det. I hvert fall er der fra dette private hold gjort de anstrengelser, som overhodet

var mulige for å forebygge de ulykker. Vestmakteneas krigsplaner har tvunget inn på vårt folk. Hvorvidt det vilde ha vært mulig å foreta ytterligere skritt for å forebygge disse ulykker, vilde først og fremst bero på, om man hadde hatt forhandelsforhold til de tyske myndigheter. Det er derfor et ufruktbart spørsmål. Hverken jeg selv eller Quisling har hatt annen rede på sakenes utvikling enn hvad avisene hver dag meddelte.

Denne utredning er i alle hovedpunkter en nøiaktig fremstilling av, hvad der er passert i saken. Derfor står jeg ansvarlig i de mest blindende former overfor vår rettsorden, vårt folk og historiens domstol. -

Malmö, 18.de april, 1940.

Ovenstående erklæring av dr. Herman Harris Aall kan jeg bekrefte som i alle deler riktig for såvidt den meddeler noget om mitt forhold.

Oslo, 19.de april, 1940.

Jeg bekræfter hermed at ovenstående erklæring er autentisk. Kopi av den erklæring jeg sendte till Christiania den 18. april 1940 som bilag till en skrivelse jeg sendte hvar. De siste tre linjer er kopi av det utkast till bekræftelse av Christiania.

Oslo 12.12.1952.

Herman Harris Aall.